

Fullføringsreformen

Arbeidet med oppfølging av fullføringsreformen har en tidshorisont på ti år og omfatter mange tiltak som Utdanningsdirektoratet og andre skal jobbe med. Tiltakene handler om alt fra utvidelse av rettigheter til innhold, organisering og kompetanse.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 22.10.2024

Stortingsmeldingen *Fullføringsreformen* ble vedtatt av Stortinget i 2021. Her foreslås over 100 tiltak rettet mot videregående opplæring. Udir jobber nå med oppfølging på flere tiltak. Oppfølging av fullføringsreformen skal bidra til at ungdom og voksne blir kvalifisert til å møte kravene i videre utdanning og arbeidsliv, og at de kan oppdatere sin kompetanse gjennom hele livet. Flere av rettighetene er innført med ny opplæringslov.

Hva er utfordringene?

Hver femte elev fullfører ikke videregående, og mange er ikke godt nok forberedt til utdanning og arbeid. Det er alvorlig fordi det begrenser ungdom og voksnes muligheter til å velge sin vei i livet. Oppfølging av fullføringsreformen skal bidra til å løse fem gjenstridige problemer:

- Videregående opplæring er i for liten grad tilpasset elever med svake faglige forutsetninger.
- Elevene får ikke det de trenger for å bli best mulig studieforbereid.
- Fagopplæringen dekker ikke elevenes og arbeidslivets behov godt nok.
- Videregående opplæring er i for liten grad tilpasset den mangfoldige elevgruppa.
- Videregående opplæring er ikke godt nok tilpasset voksne.

Hva må vi lykkes med?

Kort fortalt kan vi si at det er særlig to ting vi må lykkes med for å skape et samfunn der alle får mulighet til å skape seg gode liv:

- Et fleksibelt opplæringsløp som tar hensyn til ungdom og voksnes ønsker, erfaringer og livssituasjon.
- En videregående opplæring som er preget av mestring, motivasjon og læring og gir relevant kompetanse til videre utdanning og arbeid.

Fullføringsretten og fullføringsreformen er ikke det samme

Ny opplæringslov ble vedtatt av Stortinget før sommeren 2023. Loven trådte i kraft 1. august 2024. I den nye opplæringsloven gjelder retten til videregående opplæring helt frem til den enkelte har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Dette blir ofte kalt fullføringsretten. Fullføringsretten og flere andre rettigheter og plikter ble tatt inn i ny opplæringslov som en del av oppfølgingen av fullføringsreformen. Fullføringsreformen og fullføringsretten er derimot ikke det samme.

[Les mer om fullføringsretten og ny opplæringslov](#)

Mange tiltak i fullføringsreformen

Udir har siden høsten 2021 fått oppdrag som oppfølging av fullføringsreformen. I årene som kommer vil vi få flere oppdrag. Her kan du se tiltak som vi har begynt å jobbe med.

Modulstrukturert opplæring for voksne

Norge vil mangle 90 000 fagarbeidere innen 2035. [Modulstrukturert opplæring](#) er et av flere tiltak som skal bidra til at flere voksne kan ta fagbrev og at norsk arbeidsliv får dekket sitt behov for kvalifisert arbeidskraft. Modulstrukturert opplæring innebærer at opplæringen blir bedre tilpasset voksnes behov, utgangspunkt og livssituasjon, slik at det blir det enklere å veksle mellom opplæring, arbeid og andre forpliktelser.

I første rekke er det 13 lærefag som har modulstrukturerte læreplaner.

Utprøving av skriftlig-muntlig eksamensform

I dag må alle praksiskandidater gjennomføre og bestå en sentralt gitt skriftlig eksamen, med lokal sensur, før de kan melde seg opp til fag- eller svenneprøven.

Praksiskandidatordningen er en av flere ordninger som kan lede frem til fag- eller svennebrev. Udir har i samarbeid med HK-dir utredet endringer av praksiskandidatordningen. Som et resultat av våre anbefalinger, er vi nå i gang med å forberede gjennomføring av et forsøk med skriftlig-muntlig eksamensform i et lite utvalg yrkesfag.

Målet med forsøket er å undersøke om kandidater får mulighet til å vise kompetanse på en bedre måte enn de får i dag. En skriftlig-muntlig eksamen kan gi kandidatene mulighet til å uttrykke sin kompetanse på flere måter.

Første gjennomføring av skriftlig-muntlig eksamensform er planlagt våren 2025.

Utprøving av langtidsoppgaven

Våren 2024 får om lag 100 videregående skoler mulighet til å prøve ut en langtidsoppgave i tre fag: biologi 2, politikk og menneskerettigheter og matematikk 1P-Y. På sikt kan langtidsoppgaven bli et alternativ eller supplement til dagens eksamensformer.

[Les mer om utprøvingen](#)

Studieforberedende råd

Utdanningsdirektoratet er sekretariat for Råd for studieforberedende utdanningsprogram som ble etablert i februar 2023. Dette skal være et rådgivende organ for statlige utdanningsmyndigheter og en nasjonal arena for å dele kunnskap om de studieforberedende utdanningsprogrammene.

[Les mer om Rådet](#)

Fravær

Tilstedeværelse på skolen er viktig for at elevene skal kunne lære mest mulig, og for at skolene skal kunne skape et inkluderende, trygt og godt skole- og læringsmiljø der elevene følges opp både sosialt og faglig. Fravær fra skolen er en utfordring i både grunnskolen og i videregående skole. I ny opplæringslov pålegges kommune og fylkeskommune en plikt til å følge opp elever som har fravær fra

opplæringa. Formålet med denne oppfølgingsplikten er å oppnå mer nærvær i skolen og forebygge at elever utvikler bekymringsfullt fravær, for å bedre muligheten for den enkelte til å fullføre og bestå opplæringen. Dette gjelder både i grunnskolen og i videregående opplæring.

Udir arbeider nå med to oppdrag fra Kunnskapsdepartementet knyttet til fravær. Det ene oppdraget handler om å iverksette tiltak for å redusere skolefravær (OB 2024-15).

Oppdraget har fire deler:

- videreutvikle og oppskalere støtte- og kompetanseressurser for forebygging og oppfølging av bekymringsfullt fravær
- inkludere bekymringsfullt fravær i verktøy i kvalitetsutviklingssystemet
- utvikle kartleggingsverktøy for å avdekke årsaker til fravær
- iverksette nødvendige tiltak for å styrke kunnskapsgrunnlaget om skolefravær

I det andre oppdraget samarbeider Udir og nasjonale faglige råd om bekymringsfullt skolefravær (OB 2024-018). Dette arbeidet foregår sammen med flere andre direktorater, og ledes av Udir.

Rammeverk for innhold og struktur i videregående opplæring

Udir skal gjennomgå fag- og timefordelingen i videregående opplæring. Vi vil legge opp til en åpen og inkluderende prosess. I dette arbeidet har vi utarbeidet en strategi med målbilde.

Utviklingen av et nytt rammeverk vil foregå over en periode på mange år.

Elever med nedsatt funksjonsevne

Elever med nedsatt funksjonsevne er en sammensatt og mangfoldig elevgruppe. Fellesnevneren er behovet for tilrettelegging enten fysisk, teknisk og/eller organisatorisk. I oppfølging av fullføringsreformen skal målgruppen være en integrert del av arbeidet.

Fra 1. august 2024 er det en rekke endringer i opplæringsloven som skal bidra til et mer inkluderende opplæringsløp. Retten til videregående opplæring utvides til å gjelde frem til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Dette kalles ofte for fullføringsretten. Videre har fylkeskommunen fått plikt til å sørge for en trygg og god overgang mellom ungdomsskole og videregående skole. Oppfølgingstjenestens målgruppe er utvidet og gjelder nå ungdom/voksne fra 16 til 24 år.

Udir er opptatt av å jobbe kunnskapsbasert. Vi forvalter et bredt kunnskapsgrunnlag gjennom internasjonale studier, piloter, evalueringer og statistikkgrunnlag, hvor vi også innhenter kunnskap om elever med nedsatt funksjonsevne. På bakgrunn av dette utvikler og forvalter direktoratet flere støtteressurser i form av ulike tilskuddsordninger som Kompetanseløftet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis, oppfølgingsordningen, og etter- og videreutdanningstilbud for lærere. I tillegg har vi nettbaserte støtteressurser både for kollektiv kompetanseheving, som kompetansepakker, e-læringskurs og informasjon på udir.no, deriblant en oversikt over spesialpedagogiske fagområder og [Veileder for tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging](#).

I stortingsmeldingen Fullføringsreformen foreslår regjeringen å lage en strategi for at elever med nedsatt funksjonsevne skal få et bedre tilbud. Sammen med brukerorganisasjonene har vi kommet frem til at vi ikke lager en egen strategi, men heller aktivt involverer brukerorganisasjonene og ivaretar deres medvirkning der det er naturlig i arbeidet med å følge opp tiltakene i fullføringsreformen.

Lærekandidatordningen

Ordningen er tilpasset personer som ikke har forutsetninger for å oppfylle kravene til fag- og svenneprøven, men som kan oppnå kompetanse innenfor deler av et lærefag. En lærekandidat har tegnet en opplæringskontrakt med sikte på en mindre omfattende prøve enn en fag- og svenneprøve.

Udir skal tydeliggjøre målgruppen for lærekandidatordningen og vektlegge i formidlingen at personer med utviklingshemming og stort behov for tilrettelegging også inngår i målgruppen. Udir skal også utrede hvordan lærekandidatordningen kan ivareta et bedre og mer likeverdig tilbud, og vurdere tiltak som gir fylkeskommuner, skoler og lærebedrifter den støtten de har behov for gjennom egnet veiledning, slik at lærekandidatenes rettigheter oppfylles.

Oppdraget skal bidra til en bedre overgang fra videregående opplæring til arbeidsliv og videre utdanning. Fristen for oppdraget er 1. juni 2025.

Realkompetansevurdering

Udir skal oppdatere nasjonale retningslinjer for realkompetansevurdering for voksne. Dette gjelder både videregående opplæring for voksne (VOV) og forberedende opplæring for voksne (FOV). Udir skal også vurdere behovet for å utvikle særskilte tiltak for å støtte kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med å ta i bruk de oppdaterte nasjonale retningslinjene.

Målet med arbeidet er å legge til rette for en bedre og mer effektiv ordning for realkompetansevurdering. Fristen for oppdraget er 1. april 2025.

Digitale verktøy for å effektivisere formidlingen til læreplass

Udir og HK-dir har videreutviklet tjenesten finnlærebedrift.no. Tjenesten skal bidra til å øke formidlingen til læreplass, ved at den gjør det lettere å identifisere nye lærebedrifter og finne ledige læreplasser i godkjente lærebedrifter. Oppdraget er levert og tjenesten er lansert.

Kompetansetiltak psykisk helse

Udir har nå fått et nytt oppdrag om å utvikle en kompetansepakke om folkehelse og livsmestring, der psykisk helse inngår.

Udir har også ansvaret for oppdraget og for å utvikle kompetansepakken, og vi skal samarbeide med Helsedirektoratet, særlig når det gjelder kunnskap om psykisk helse.

Du kan også lese om rapporten "Tryggere i møte med psykisk helse".